

Ona tili

II qism

5

K. M. Mavlonova,
S. H. Qo'ldosheva, N. S. Hakimova, M. R. Siddiqov

Ona tili

5-sinf

II qism

Yangi nashr

Umumiy o'rta ta'lim maktablari uchun darslik

O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi
nashrga tavsiya etgan

MAKTABGACHA
VA MAKTAB TA'LIMI
VAZIRLIGI

Toshkent – 2024

UO'K: 811.512.133(075.3)
KBK 81.20'zb ya72
O-58

Mavlonova K. M.
Ona tili. 5-sinf (II qism): darslik / K. M. Mavlonova,
S. H. Qo'ldosheva, N. S. Hakimova, M. R. Siddiqov. – Toshkent:
"Novda Edutainment", 2024. – 160 b.

Mas'ul muharrir:

G'.Hamroyev – pedagogika fanlari doktori.

Taqrizchilar:

- G. Yo'lchiyeva – Toshkent shahri Sergeli tumanidagi 6-sonli umumiy o'rta ta'lim maktabining ona tili va adabiyot fani o'qituvchisi.
- G. Eshmirzayeva – Toshkent shahri Yunusobod tumanidagi 21-sonli umumiy o'rta ta'lim maktabining ona tili va adabiyot fani o'qituvchisi.
- N. Salimova – Toshkent shahri Mirobod tumanidagi 110-sonli umumiy o'rta ta'lim maktabining ona tili va adabiyot fani o'qituvchisi.
- K. Marasulov – Erkin Vohidov nomidagi ijod maktabining oliy toifali ona tili va adabiyot fani o'qituvchisi.

Shartli belgilar

**Og'zaki
bajaring**

**Savollarga
javob
bering**

**Topshiriqni
xattaxtada
bajaring**

**Yodda
tuting**

**Videolavhani
ko'ring**

**Audiomatnni
tinglang**

**Matnni
o'qing**

**Uyga
vazifa**

**O'ylab
ko'ring**

**Loyiha
ishi uchun
taqdimot**

**Yozma
bajaring**

**Guruh
bo'lib
ishlang**

MILLIY QADRIYATLAR

1. Rasmlarni kuzating va savollarga javob bering.

1. Rasmlarda qanday vaziyatlar aks etgan?
2. O'zbek millatiga xos bo'lgan yana qanday urf-odatlarini bilasiz?
3. Aytgich, siz ham hashar, bemorning holidan xabar olish yoki qo'shnilariga taom ulashish bilan bog'liq vaziyatlarning ishtirokchisi bo'lganmisiz? Bunday paytda odamlar qanday mazmundagi so'z yoki gaplardan foydalanishadi?
4. "Sehrli so'zlar" deganda nimani tushunasiz? So'zlashuvda ulardan foydalanishning ahamiyati qanday?

2. Dialoglar qanday vaziyatlarga tegishli ekanini ayting. Har bir vaziyatga xos bo'lgan odob qoidalarini aks ettirayotgan gaplarni aniqlang, ularning mazmunini tahlil qiling.

- Assalomu alaykum. Salomatmisiz?
- Vaalaykum assalom. Ha, shukur, ancha yaxshiman. O'zingiz-chi?
- Biz ham yaxshimiz. Ko'rinishingiz durust.
- Rahmat.
- Hali ko'rasiz, tez orada dardingiz arib, otday bo'lib ketasiz.
- Aytganingiz kelsin. Sog'lik – eng katta boylik, deb bekorga aytishmagan ekan.

- Assalomu alaykum. Yaxshimisiz, Xadicha xola?
- Vaalaykum assalom, Munisxon.
- Bugun uyda ko'k somsa yoddik. Oyim qo'shnilarning ham haqqi bor deb mana buni sizlarga ilinib berib yubordilar.
- Ehhe, juda xursand bo'ldim! Oyingning ham, sening ham qo'ling dard ko'rmasin! Rahmat, qizim!
- Osh bo'lsin, xola. Men bora qolay, biznikiga ham chiqib turing.
- Uydagilaringga salom ayt, qizim.

- Assalomu alaykum. Hormang, Po'lat ota!
- Bor bo'ling, bo'tam.
- Sizga bir yordam qilaylik deb qamishdan bel bog'lab keldik. Bizga nima xizmat?
- Juda yaxshi bo'libdi-da! Ahillikda gap ko'p-da, bolam.
- Ha, endi qo'shnimiznikida yaxshi niyatlar bilan qurilish bo'lyapti-yu, biz hech nima bo'lmaganday turaylikmi, ota?
- Barakalla, tarbiya bergan ota-onangizga rahmat!

3. 1-ustundagi so'zlarning o'rnida qo'llash mumkin bo'lgan jumalarni 2-ustundan qidiring. Ularni daftaringizga yozing.

Namuna

Baxtli bo'ling! – Toleyingiz baland bo'lsin! Iqbolingiz ziyoda bo'lsin!

1	2
Baxtli bo'ling!	
Yaxshimisiz?	Hormang! Salomatmisiz? Toleyingiz baland bo'lsin! Minnatdorman!
Baraka toping!	Tashakkur! Barakalla! Iqbolingiz ziyoda bo'lsin! Tuzukmisiz? Ko'p yashang! Omon bo'ling! Rizqingiz butun bo'lsin!
Rahmat!	

4. O'zbekona urf-odatlar namoyon bo'ladigan vaziyatlardan birini tanlang. Partadoshingiz bilan shu haqda kichik dialog tuzib, yozing.

She'ni o'qing. Ona bolasini erkalatish uchun qanday ifodalardan foydalangan? Onalar farzandlarini yana qanday so'zlar bilan erkalatishadi? O'qigan kitoblaringiz hamda kattalar yordamida ularni aniqlab, yozing.

Alla

Ko'rar ko'zim, alla-yo,
Suyar so'zim, alla-yo,
Alla, bolam, alla-yo.
Shirin jonim, alla-yo,
Issiq nonim, alla-yo,
Alla, bolam, alla-yo, alla,
Do'mboqqinam, alla-yo, alla.
Osmondagi oyim, alla,
Mening shirin choyim, alla,
Alla, bolam, alla,

Jonim bolam, alla.
Alla, bolam, alla-yo.
Sahar chog'i bo'libdi,
Ichim nurga to'libdi.
Alla, bolam, alla,
Jonim bolam, alla.
Jigarimning porasi, alla,
Ko'zginamning qorasi, alla.
Alla, bolam, alla,
Jonim bolam, alla.

1. Hayit bayrami haqida nimalarni bilasiz?
2. O'zbek oilalarida Hayit bayramini nishonlash uchun qanday tayyorgarlik ko'riladi?

Hayitlik

Bayramlar ko'p edi. Ayniqsa, biz bolalar oharli libos kiyib, kattalar hayitlik berib quvontiradigan kunni zoriqib kutardik. Ro'za oyi boshlanishi bilan: "Ona, hayitga necha kun qoldi?" – deb barmoqlarini sanayverib, bezor qilardim. Eng qizig'i, o'sha qutlug' kunda yangi ko'ylak, iroqi do'ppini kiyib, mayda o'rilgan sochlarimizni bir-birimizga ko'zko'zlab ko'chaga o'ynagani chiqardik.

Va nihoyat orziqib kutilgan kun keldi. Erta tongda onam tikib bergan ko'ylakni kiyib, ko'chaga chiqdim. Tong yorishmay supurilib, suvlar sepilgan ko'cha-hovlilardan tuproqning yoqimli ishi kelardi. Quvonib chopqillab o'ynab yurgan bolalar safiga qo'shildim. Bizdan besh-olti hovli narida yashaydigan tengdoshim Komila kichkina barmog'iga qizil ip bog'lab olgandi. "Nega barmog'ingga ip boylab olding?" – degan savolimga: "Onam ko'ylak olib berolmadim, hech bo'lmasa, barmog'ingga yangi ip boylab olgin, yangi ko'ylak kiygandek bo'lasan, dedi", – deya ip bog'langan barmoqchasiga ma'yusgina termilib javob berdi. Qushlar, baliqchalar rasmi tushirilgan ko'ylagimga havas bilan qarab turgan dugonamga rahmim keldi. O'sha tobda chiroyli ko'ylak kiyib olganimdan xijolat ham bo'ldim.

Komilaning dadasi mehribon kishi edi. Ishdan qaytayotgan payti ko'chada o'ynab yurgan bolalarga kissasidan saqichmi, qurutmi berib, boshini silab erkalab qo'yardi. Xastalik tufayli bevaqt olamdan o'tdi. Bir kuni onam ular haqida gapirganda eshitib qolgandim:

– Yoshgina umri xazon bo'lgan odamgayam uvol, bir etak bolasi bilan beva qolgan ayolgayam qiyin bo'ldi. Erining topganiga qanoat qilib, dalaga chiqib yerga ketmon urmagan juvon endi kesakka qoqilib yiqilsayam, uzun sochlari tuproqni supursayam, mehnat qilishi kerak. Mahalla ahli qo'limizdan kelganicha yordam berib, bolalari qatorga qo'shilguncha koriga yarab turishimiz kerak.

Hayit namozidan qaytayotgan bobosi yoki dadasining bag'riga oshiqayotgan bolalar izidan mung'ayib qarab turgan Komilaning yoniga borib qo'lidagi mahkam tutdim. "Dadam hozir qaytadi. Ikkalamizga shirinlik, hayitlik beradi", – dedim ishonch bilan. Ammo kelayotgan odamlar orasida dadam ko'rinmasdi. Hamma tarqaldi. Qani edi dadam ham tezroq kela qolsa... Dugonam ikkimiz yo'lga termilganicha ancha o'tirdik. Shu payt ko'cha boshida dadamning qorasi ko'rindi. Ikkalamiz teng yugurdik. Boshimizni silab, bag'riga bosgan dadam qo'lidagi xaltaning birini Komilaga tutdi. Keyin unga qarab:

MUNDARIJA

1. MILLIY QADRIYATLAR **3**

1-dars	4	7-dars	21
2-dars	7	8-dars	23
3-dars	10	9-dars	26
4-dars	12	10-dars	28
5-dars	15	11-dars	30
6-dars	18	12-dars	32

2. SAN'AT **34**

1-dars	35	7-dars	49
2-dars	37	8-dars	52
3-dars	40	9-dars	54
4-dars	43	10-dars	56
5-dars	46	11-dars	58
6-dars	47	12-dars	59

3. BOLALAR O'YINLARI **61**

1-dars	62	7-dars	76
2-dars	64	8-dars	78
3-dars	68	9-dars	82
4-dars	70	10-dars	84
5-dars	72	11-dars	86
6-dars	74	12-dars	88

4. ORZU VA IMKON **90**

1-dars	91	8-dars	110
2-dars	93	9-dars	113
3-dars	96	10-dars	115
4-dars	99	11-dars	118
5-dars	102	12-dars	119
6-dars	105	13-dars	121
7-dars	107	14-dars	122

5. KITOB – BILIM BULOG'I **125**

1-dars	126	8-dars	145
2-dars	130	9-dars	148
3-dars	133	10-dars	149
4-dars	135	11-dars	151
5-dars	137	12-dars	153
6-dars	140	13-dars	156
7-dars	142	14-dars	157

vab-saytimiz: Zokirjon.com

Zokirjon.com vab-sayti orqali o'zingiz uchun kerakli ma'lumotlarni yuklab oling.

Zokirjon Admin bilan

90-530-68-66, 91-397-77-37 nomerga telegram orqali bog'lanishingiz yoki nza456, nza445 izlab telegramdan yozishingiz so'raladi.

Telegramda murojaatingizga o'z vaqtida javob beriladi.

5-sinf ona tili 2-qism darsligini to'liq holda olish uchun telegramdan yozing.

Telegram kanalimiz:

@Maktablar_uchun_hujjatlar

To'lov uchun: HUMO 9860230104973329

Plastik egasi Nabiyev Zokirjon

DIQQAT!!!

Sizga bu **OMONAT** qilib beriladi.
To'liq holda olganingizdan so'ng:
Faqat o'zingiz uchun foydalaning.
Hech kimga bermang hattoki eng yaqin insoningizga ham.
Internet orqali vab-saytlarga joylamang.

Kanal va gruppalariga tarqatmang.

OMONATGA

HIYONAT QILMANG.